

Координаційний центр з надання правової допомоги

Рівень знань землевласників та землекористувачів щодо окремих аспектів земельного законодавства

Звіт за результатами другої хвилі
опитування

Листопад – грудень 2022



МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ

Зміст

Про опитування	3
Ключові висновки	4
Соціально-демографічний портрет респондентів	5
Наміри продавати та купувати землю	11
Рівень обізнаності щодо земельного законодавства	15
Потреба в інформуванні та канали комунікації	19
Правоспроможність	24
Ставлення до безоплатної правової допомоги	30

Про опитування

Друга хвиля моніторингового соціологічного дослідження рівня обізнаності землевласників та землекористувачів щодо окремих аспектів земельного законодавства була проведена працівниками системи надання безоплатної правової допомоги (далі — БПД) за сприяння Проєкту «Програма «Прискорення приватних інвестицій у сільське господарство». Мета дослідження полягала в оцінці рівня обізнаності щодо деяких адміністративних аспектів землекористування, виявленні правових питань та потреб в царині земельних відносин, а також запиті на правову інформацію серед тих фізичних осіб, що мають у власності чи фактичному користуванні земельну ділянку сільськогосподарського призначення. Додатково вивчались наміри щодо купівлі та продажу землі, а також запит на правопросвіту серед тих громадян, що не володіють і не користуються землею.

Польовий етап дослідження тривав у період з 24 листопада по 16 грудня 2022 року. Усього було опитано 2023 повнолітніх мешканця України методом вуличного опитування віч-на-віч (F2F) по всій території, за винятком тимчасово окупованих або небезпечних для проведення опитування територій (Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Харківська, Херсонська області). До фінальної вибірки потрапило 2 тисячі респондентів. З них 1399 осіб — власники та фактичні користувачі землі сільськогосподарського призначення у населених пунктах з населенням до 20 тисяч, а 601 особа — мешканці сіл та міст (без обмежень за кількістю населення), що не є власниками та користувачами сільгоспземель.

До опитування були залучені більш як 500 інтерв'юерів та 19 супервайзерів — працівників системи надання БПД. Супервайзери пройшли попереднє навчання та здійснили відповідний інструктаж для підлеглих інтерв'юерів щодо особливостей опитування. Інтерв'юери здійснювали збір даних переважно через планшетні комп'ютери, однак в окремих випадках використовували паперові анкети (на випадок несправності планшету інтерв'юерам було рекомендовано мати з собою роздруківки анкет). Використання планшетів при польовому етапі спростило процедуру внесення даних у програму Survey Solutions та додало можливості контролю роботи інтерв'юерів за допомогою функції GPS та параданих (а саме, фіксації часу заповнення анкети). Супервайзери здійснювали організаційний та телефонний контроль польового етапу.

На етапі аналізу до масивів даних було застосоване зважування. Структура вибірки землевласників та землекористувачів була приведена у відповідність до структури генеральної сукупності за такими параметрами, як область та приналежність до клієнтів системи надання безоплатної правової допомоги. Зважування вибірки громадян, що не є землевласниками та землекористувачами, здійснювалось також за статтю та віком додатково до вищеперерахованих параметрів. Частка клієнтів системи надання БПД серед населення була визначена з урахуванням результатів попередніх соціологічних досліджень та встановлена на рівні 15%.

Ключові висновки

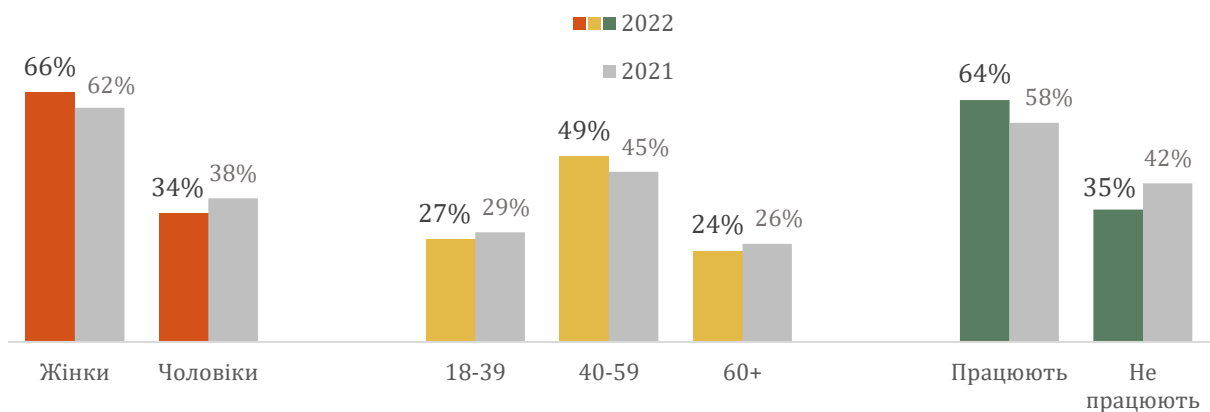
- Лише 11% землевласників та землекористувачів планують купити та/або продати землю, або вже встигли зробити це раніше. Серед людей, що не володіють та не користуються земельною ділянкою сільгосппризначення, 7% збираються купити землю та/або вже продали ту, що була в них раніше.
- Менше половини землевласників та землекористувачів обізнані про існування Державного аграрного реєстру, з яких лише 39% в ньому зареєстровано.
- Для перевірки знань щодо земельного законодавства землевласникам та землекористувачам ставився перелік із 12 запитань стосовно оформлення документів на землю, оренди, продажу земель сільськогосподарського призначення. Середня кількість правильних відповідей — 6 із 12. Близько третини опитаних дали від 0 до 4 правильних відповідей. Найгірше землевласники та землекористувачі були обізнані щодо питань купівлі-продажу землі, оподаткування при спадкуванні та розірвання й продовження договору оренди.
- Майже чверть землевласників та землекористувачів мають потребу в інформації щодо певних аспектів земельного законодавства. Питання, що найбільше цікавлять землевласників та землекористувачів, включають купівлю та продаж землі, оформлення документів на земельну ділянку та приватизацію ділянок.
- Топ-3 найзручніших для власників та користувачів землі способів дізнаватися інформацію про земельне законодавство включає інтернет, соціальні мережі та місцеву владу й місцеве самоврядування. Для тих, хто не має землі, але потребує правової інформації, топ-3 найзручніших каналів інформування включав інтернет, соціальні мережі та близьке оточення.
- Декларують готовність відвідувати правопросвітницькі заходи, де надавались би роз'яснення щодо земельних питань та останніх змін у земельному законодавстві, 37% землевласників та землекористувачів, а 43% приєднувались би онлайн.
- 85% опитаних землевласників та землекористувачів вважають, що зможуть знайти, де отримати хорошу пораду щодо проблеми, пов'язаної з володінням чи користуванням землею. 63% погоджуються, що зможуть захистити свої права як власника чи користувача землі, якщо вони будуть порушені. Серед тих, хто не має землі сільгосппризначення, ці показники майже такі самі.
- За останні 3 роки 82% землевласників чи землекористувачів зазнавали проблем чи вирішували питання, пов'язані із володінням чи користуванням землею. Найчастіше ці проблеми були пов'язані з оформленням документів на ділянку або з приватизацією. Серед тих, хто мав проблеми чи питання щодо володіння або користування землею, 65% вирішили їх повністю, 23% — частково, а 11% — не вирішили зовсім.
- 63% землевласників та землекористувачів впевнені, що зможуть захистити свої права у разі порушення, аналогічний рівень впевненості спостерігається й у тих, хто не має сільгоспземлі. 85% землевласників або землекористувачів впевнені, що зможуть знайти хорошу пораду у разі потреби, стільки ж в цьому впевнено громадян без сільгоспземлі.
- Для 78% землевласників та землекористувачів найближчий сектор “бюро правової допомоги” знаходиться на такій відстані, яку можна легко подолати пішки, громадським чи будь-яким власним транспортом. Це справедливо і для тих, хто не має землі сільгосппризначення.

Соціально-демографічний портрет респондентів

Землевласники та землекористувачі

Порівняно з 2021 роком, гендерно-вікова структура не зазнала значних змін — жінки склали більшість опитаних землевласників та землекористувачів, майже не відрізняється у динаміці склад вікових груп. За віком опитані розподілилися наступним чином: 27% були молодші від 40 років, 49% належали до 40-59-річних, а 24% виповнилося 60 чи більше років. Віковий розподіл серед жінок та чоловіків був майже однаковим. 64% землевласників та землекористувачів на момент опитування працювали по найму, як самозайняті, перебували на військовій службі або займалися підробітками.

Стать, вік та статус зайнятості респондентів



% від опитаних землевласників та землекористувачів, N= 1399 осіб

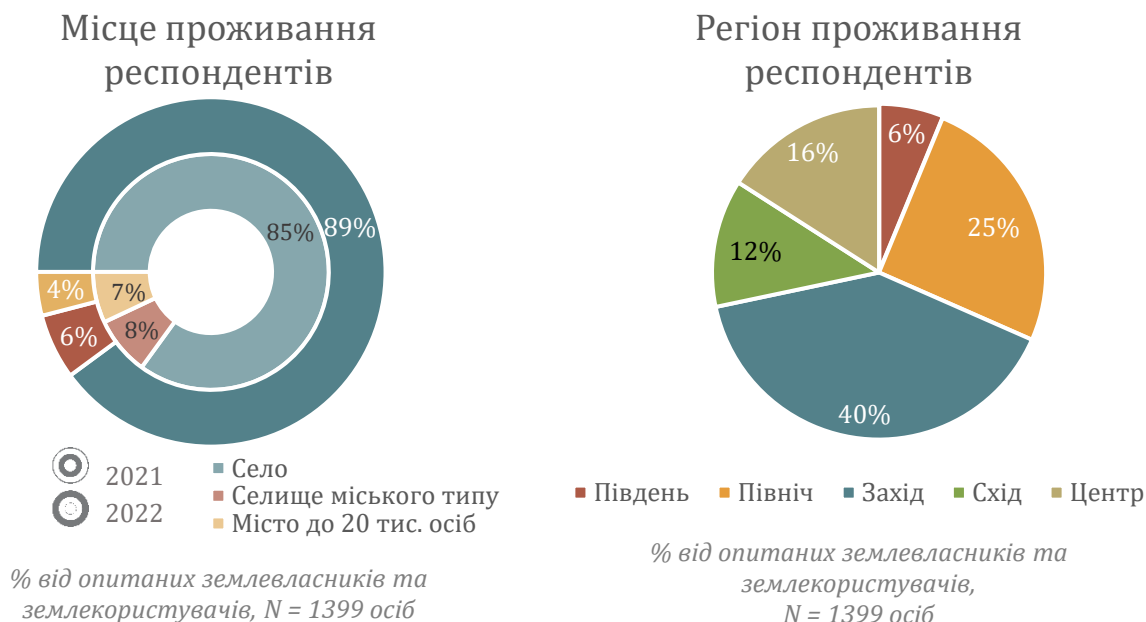
Щодо матеріального становища респондентів, знизилась частка тих, кому бракує грошей на їжу або одяг (19% порівняно з 23%), тоді як присутність більш заможних підвищилась (56% порівняно з 50%). У 2022 році 3% мають труднощі з купівлею продуктів харчування, тоді як рік тому ця категорія була двічі більшою. 39% може купити їжу та одяг, але не завжди має кошти на придбання електроніки для дому чи інших товарів подібної вартості. Ще 17% мають гроші на електроніку, але не можуть дозволити собі машину чи квартиру. Найбільш заможна категорія опитаних, які здатні купити нерухомість чи автотранспорт, включає 4% респондентів. П'ята частина (21%) не стали відповідати.

Матеріальне становище респондентів



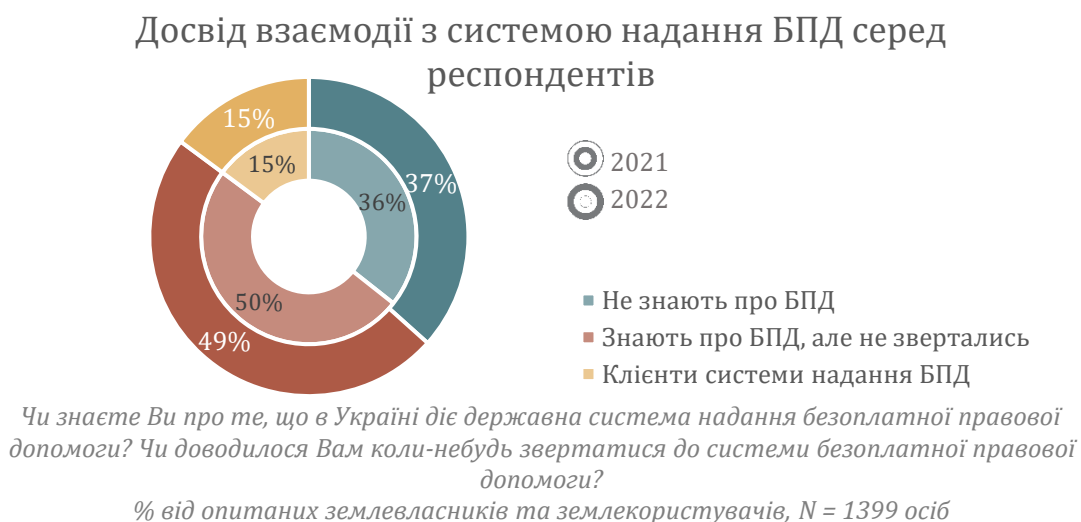
Яке з наступних тверджень найкраще описує матеріальний стан вашого домогосподарства? % від опитаних землевласників та землекористувачів, N= 1399 осіб

Землевласники та землекористувачі, що взяли участь в опитуванні, здебільшого мешкають у селах (89% порівняно з 85% у 2021), меншість — у селищах міського типу (4% порівняно з 7% у 2021) чи містах з населенням до 20 тисяч осіб (6% порівняно з 8% у 2021). Опитані проживають передусім у західних та північних областях: 40% та 25% відповідно. Решта представлена мешканцями центральних областей (16%), східних (12%) або південних (6%). Важливо зазначити, що через війну, яку розпочала російська федерація проти України, в опитуванні не брали участь представники Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Харківської та Херсонської областей.



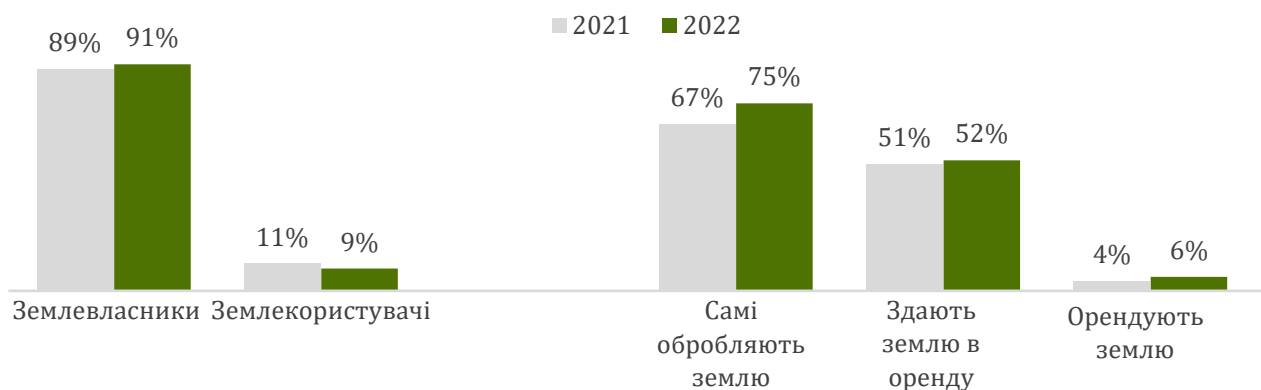
Щодо досвіду взаємодії з системою надання БПД: майже половина опитаних землевласників та землекористувачів знала про існування державної системи надання безоплатної правової допомоги, а 15% до неї зверталась. Ще 37% не чули про БПД.

Важливо розуміти, що ці відсотки характеризують вибірккову сукупність, а не українських власників та користувачів землі загалом. Ми припускаємо, що клієнти або ті, хто чув про систему надання БПД, були більш схильні погоджуватися на пропозицію її співробітників взяти участь в опитуванні, тож таких людей у вибірці виявилось більше, ніж в дійсності. Тому до отриманих даних було застосоване зважування, тобто частка клієнтів (а відтак, і людей, обізнаних про систему надання БПД), була свідомо знижена до більш реалістичних показників.



Порівняно з 2021 роком, частка землевласників в опитуванні дещо збільшилась (91% порівняно з 89% у 2021), тоді як частка тих, хто має землю у фактичному користуванні зменшилась до 9%. Майже на 10% збільшилась кількість землевласників та землекористувачів, які обробляють землю самі 75%. Кількість опитаних, які здають землю в оренду, практично не змінилась, однак частка орендарів збільшилась до 6%.

Спосіб користування землею



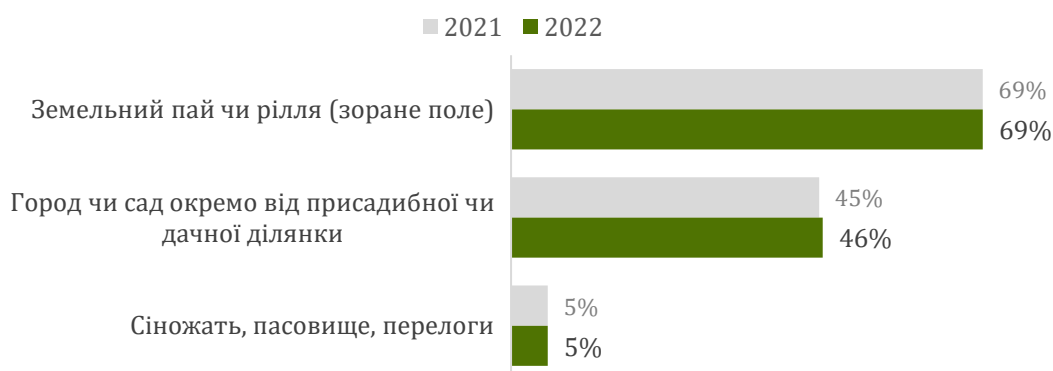
Чи є у Вас земля сільськогосподарського призначення у Вашій особистій власності? Чи є у Вас земля сільськогосподарського призначення, яку ви самі використовуєте (обробляєте)? Орендуєте? Здаєте в оренду?

% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб; можна було обрати декілька відповідей

Майже сім із десяти (69% у порівнянні з 69% у 2021) респондентів володіють чи користуються земельним паєм. Крім цього, 46% мають город чи сад окремо від присадибної чи дачної ділянки. Також у 5% є сіножать, пасовище або перелоги. Ті, хто мають пай, рідше обробляють землю самі і частіше здають в оренду.

Наявність відокремленого городу або саду більш поширена у західних та північних областях (47% та 30% відповідно) і рідше зустрічається в центрі (12%), на сході (8%) та на півдні (3%). Стосовно володіння чи користування земельним паєм спостерігається аналогічна тенденція: на заході мають пай 47%, на півночі 30%, на сході та в центрі — 8% та 12% відповідно.

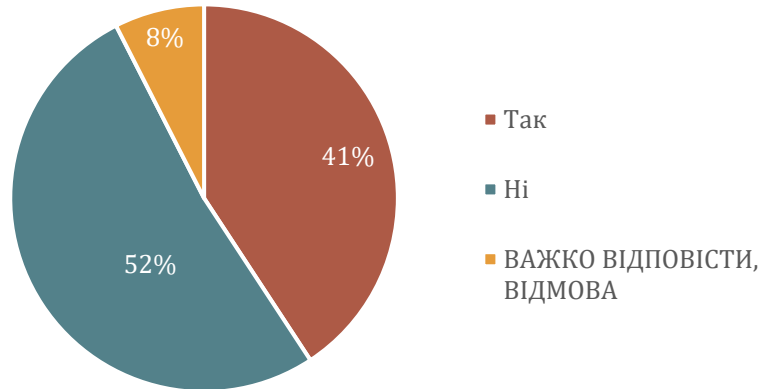
Тип земельної ділянки сільгосппризначення у власності чи користуванні



Чи є у Вас у власності або користуванні земельна ділянка сільськогосподарського призначення, включно з тими, що ви орендуєте чи здаєте в оренду? Це може бути...
% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб; можна було обрати декілька відповідей

Більш ніж половина землевласників та землекористувачів не обізнана про існування Державного аграрного реєстру, ще 8% не визначились із відповіддю. За гендерно-віковим розподілом не спостерігається значних відмінностей, однак респонденти віком 40-59 років дещо частіше були обізнані. Серед тих, хто самі оброблюють землю або здають її в оренду, про Державний аграрний реєстр обізнані 75% та 52% відповідно; лише один з десяти орендарів знає про існування ДАР.

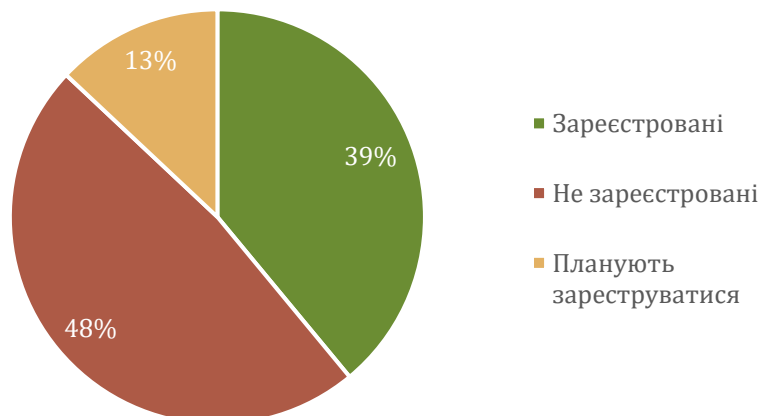
Обізнаність про існування Державного аграрного реєстру



*Чи знаєте ви про існування Державного аграрного реєстру?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб*

Майже половина респондентів не зареєстрована у Державному аграрному реєстрі, 13% лише планують зареєструватися і 39% вже зареєстровані. Зареєстрованих в реєстрі жінок 34%, тоді як чоловіків там — 40%. Стосовно статусу володіння та користування землею сільгосппризначення: 46% орендарів, 44% землевласників, 39% землевласників не зареєстровані в Державному аграрному реєстрі.

Статус реєстрації в Державному аграрному реєстрі

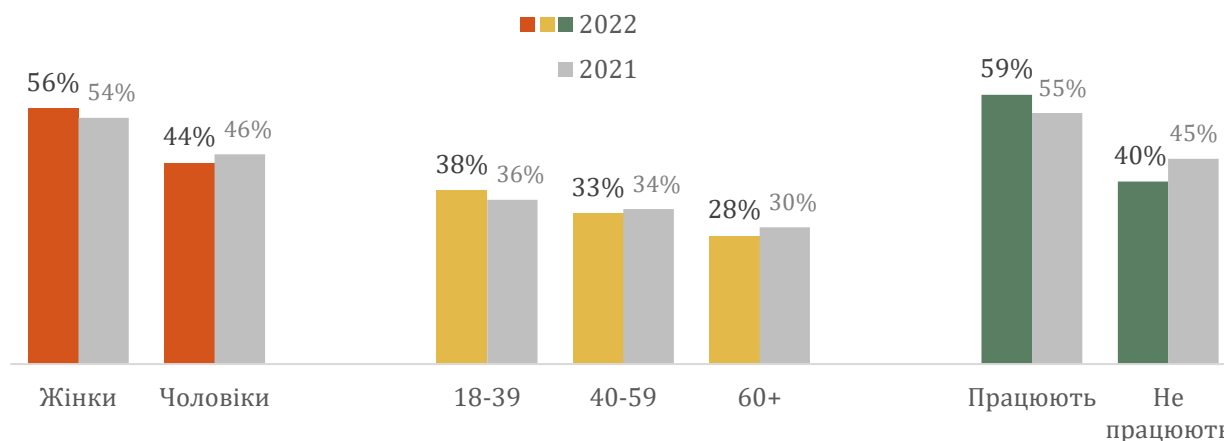


*Чи зареєстровані Ви в Державному аграрному реєстрі?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, які обізнані про існування реєстру, N = 508*

Особи, що не є землевласниками чи землекористувачами

Як й у випадку з землевласниками та землекористувачами, гендерно-вікова структура не зазнала змін. Серед тих, хто не володіє та не користується землею сільгосппризначення, 56% — жінки, а 44% — чоловіки. Віковий розподіл виглядає таким чином: 38% молодші за 40 років, 33% належать до категорії 40-59-річних, а 28% виповнилося 60 чи більше років. Жінки в середньому старші: серед жінок 32% належать до найстаршої вікової когорти, серед чоловіків — тільки 23%. Частка працевлаштованих у 2022 році зросла до 59%, хоча тих, хто працюють по найму, як самозайняті, на військовій службі або мають підробітки, частка працевлаштованих у 2021 було 55%.

Стать, вік та статус зайнятості респондентів



% від опитаних, які не мають сільгоспземлі; N = 601 особа

Що стосується матеріального стану домогосподарства, відповіді тих опитаних, хто має землю та не має, суттєво не відрізняються. Частка найбідніших, котрим складно купувати їжу, знизилась з 7% у 2021 до 5%. Ще 18% опитаних не завжди в змозі купити одяг. Значно зросла категорія тих, хто не завжди мають кошти на придбання електроніки для дому чи інших товарів подібної вартості (38% порівняно з 28% у 2021), та тих, хто мають гроші на електроніку, але не можуть дозволити собі машину чи квартиру (21% порівняно з 16%). Найбільш заможні, частка яких зросла з 5% до 6%, здатні купити нерухомість чи авто. Знову ж таки, ми припускаємо, що такі зміни спричинені виїздом частки населення за кордони країни у зв'язку з війною, яку розпочала російська федерація проти України. Інші 12% не стали відповідати.

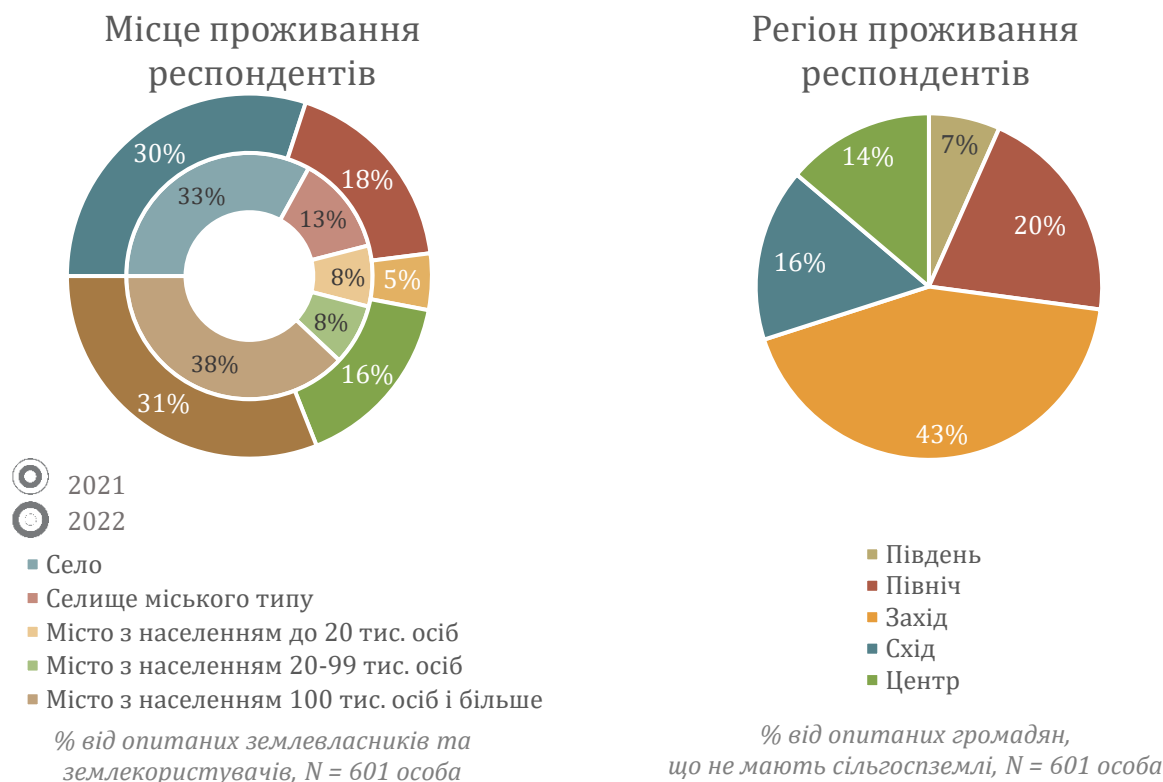
Матеріальне становище респондентів



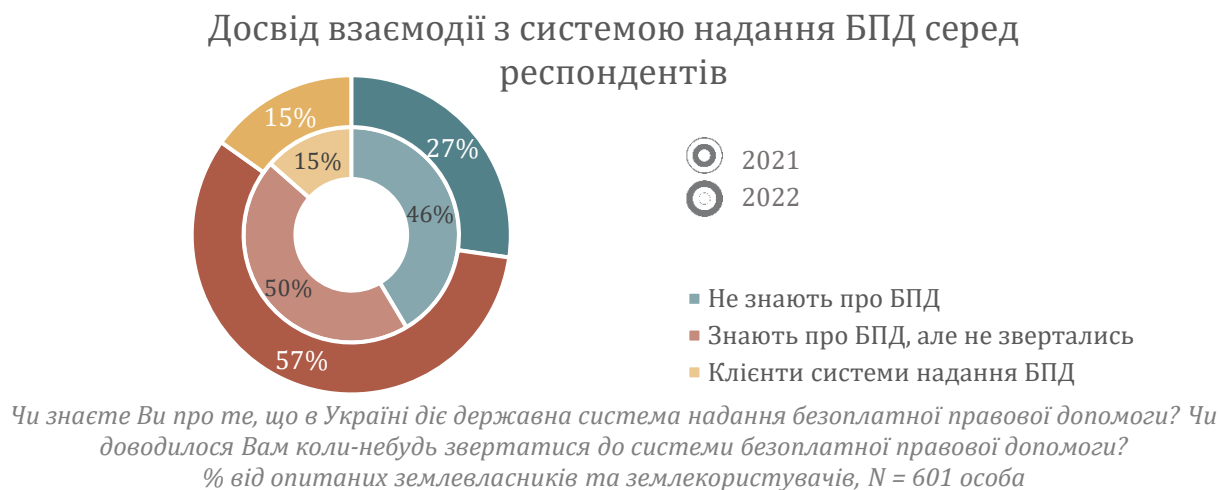
Яке з наступних тверджень найкраще описує матеріальний стан вашого домогосподарства?

% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 601 особа

Серед тих, хто не володіє та не користується землею сільгосппризначення, третина мешкає у селах, 18% — в селищах міського типу та містах з населенням до 20 тисяч осіб, 16% — в містах з населенням від 20 до 99 тисяч, а 31% — у більших містах. Переважна частина опитаних проживає на заході (43%) або півночі (20%), дещо менше на сході — 16% та центрі — 14%, найменше проживають на південних областях з огляду на часткову окупацію півдня на момент опитування- 7%. Так само, як і з вибіркою землевласників, в опитуванні не брали участь представники Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Харківської та Херсонської областей.



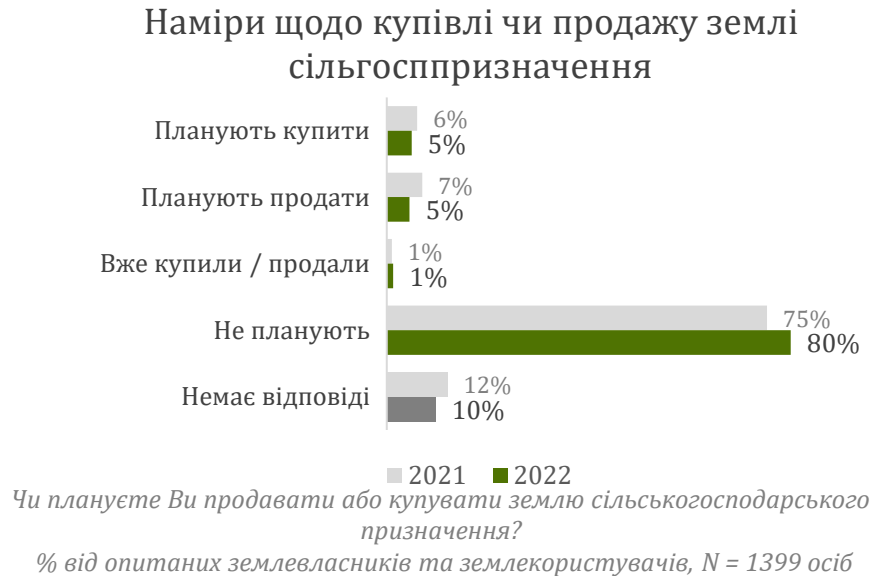
Знали про існування державної системи надання безоплатної правової допомоги 57% опитаних, а 15% були її клієнтами. Ще 27% не чули про систему надання БПД. Як й у випадку землевласників та землекористувачів, ці відсотки характеризують лише вибіркиму сукупність, а не населення України в цілому.



Наміри продавати та купувати землю

Землевласники та землекористувачі

Порівняно з 2021, частка тих, хто не планує ні продавати, ні купувати землю збільшилась до 80%. Водночас менше опитаних висловили наміри щодо продажу та/або придбання землі, або встигли зробити це раніше (11% у порівнянні з 12% у 2021).



У 2022 році серед чоловіків зросла частка тих, хто планує купити землю (72% порівняно з 56% у 2021), і тих, хто планує її продати (51% порівняно з 49% у 2021), а серед жінок частка як покупців, так і продавців знизилась (28% і 49% порівняно з 44% і 55% відповідно). Потенційні покупці у 2022 році в середньому значно молодші порівняно з усіма землевласниками та землекористувачами, серед них також більша частка тих, хто працює, однак кількість працевлаштованих потенційних покупців дещо знизилась (70% порівняно з 76% у 2021).

Потенційні покупці зосереджені більше в центрі, а продавці — на півночі та сході країни. Більший відсоток серед них обробляє землю (87%) або орендує її (28%), якщо порівняти з усіма респондентами.

Структура матеріального забезпечення подібна то структури 2021 року, однак, в середньому респонденти менше були схильні до купівлі землі, і більше виявляли бажання її продати. Потенційний покупець скоріше належить до тих, хто не може дозволити собі покупку електроніки для дому або інших дорогих товарів (35% порівняно з 24% у 2021). Серед найбільш заможних респондентів знизилась частка як продавців, так і покупців, порівняно з 2021 роком.

Потенційні покупці землі дещо менше обізнані про існування системи надання БПД (43% порівняно з 57% у 2021), більше третини зовсім не знають про неї. Серед клієнтів системи надання БПД збільшилась частка покупців (21% порівняно з 17% у 2021), а частка продавців — зменшилась (13% порівняно з 17% у 2021).

% у таблиці наданий по стовпцю, N = 1399 осіб	Планують купувати землю		Планують продавати землю	
	2021	2022	2021	2022
Жінки	44%	28%	55%	49%
Чоловіки	56%	72%	45%	51%
18-39	45%	57%	26%	30%
40-59	47%	38%	47%	37%
60+	8%	5%	28%	33%
Південь		11%		6%
Північ		27%		30%
Захід		25%		18%
Схід		5%		27%
Центр		32%		19%
Не знають про систему надання БПД	26%	36%	37%	32%
Знають про систему надання БПД, але не клієнти	57%	43%	46%	55%
Клієнти системи надання БПД	17%	21%	17%	13%
Бракує грошей навіть на їжу	2%	0%	12%	5%
Не завжди у змозі купити одяг	8%	9%	19%	23%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	24%	35%	35%	37%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	26%	26%	17%	14%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	16%	12%	4%	3%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	23%	18%	14%	18%
Працюють	76%	70%	55%	59%
Не працюють	23%	30%	44%	42%
Обробляють землю	85%	87%	54%	66%
Орендують землю	21%	28%	2%	5%
Здають землю в оренду	27%	34%	67%	70%

Особи, що не є землевласниками чи землекористувачами

Частка респондентів, що не володіють та не користуються земельною ділянкою сільгосппризначення, не планують купувати землю з 77% у 2021 році зріс до 82%, а не визначились із цим 11%, тобто менша частка респондентів вагалася щодо відповіді. Відтак, тільки 7% збираються купити землю та/або вже продали ту, що була в них раніше.

Наміри щодо купівлі чи продажу землі сільгосппризначення



Чи плануєте Ви продавати або купувати землю сільськогосподарського призначення?

% від опитаних від опитаних громадян, що не мають сільгоспземлі, N = 601 особа

З 2021 року зберігається така тенденція: серед потенційних покупців землі з числа тих, хто наразі її не має, 54% — чоловіки, як у 2021 році; більшість покупців приходить на працевлаштованих (75% порівняно з 76% у 2021). Потенційний покупець скоріше не може дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари (34% порівняно з 24% у 2021), і проживає у північно-західному регіоні.

Збільшилась частка потенційних покупців серед молоді (68% порівняно з 45% у 2021), тоді як різко зменшилась до 18% присутність покупців серед осіб віком 40-59 років. Також збільшилась частка потенційних покупців серед тих, хто не обізнаний про існування системи надання БПД (41% порівняно з 26% у 2021), а частка тих, хто знає, але не звертались — зменшилась (44% порівняно з 57% у 2021).

% у таблиці наданий по стовпцю, N = 601 особа		Планують купувати землю	
		2021	2022
Жінки		44%	46%
Чоловіки		56%	54%
18-39		45%	68%
40-59		47%	18%
60+		8%	14%
Південь			6%
Північ			31%
Захід			25%

% у таблиці наданий по стовпцю, N = 601 особа	Планують купувати землю	
	2021	2022
Схід		19%
Центр		19%
Не знають про систему надання БПД	26%	41%
Знають про систему надання БПД, але не клієнти	57%	44%
Клієнти систему надання БПД	17%	15%
Бракує грошей навіть на їжу	2%	2%
Не завжди у змозі купити одяг	8%	9%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	24%	34%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	26%	23%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	16%	17%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	23%	16%
Працюють	76%	75%
Не працюють	23%	25%

Рівень обізнаності щодо земельного законодавства

Землевласники та землекористувачі

Для перевірки знань щодо земельного законодавства землевласникам та землекористувачам ставився перелік із 12 запитань стосовно оформлення документів на землю, оренди, продажу земель сільськогосподарського призначення. Так само, як і у 2021 році, сім із дванадцяти запитань отримали більш ніж 50% правильних відповідей, тобто більше, ніж можна було отримати простим вгадуванням.

Як і у 2021 році, середня кількість правильних відповідей — 6 із 12. Близько третини опитаних (32%) дали від 0 до 4 правильних відповідей, 65% – від 5 до 9, і всього 2% — від 10 до 12 правильних відповідей.



Нижче наведені частки респондентів, що правильно відповіли на кожне запитання:

N = 1399 осіб	2021	2022
Знання про потребу у кадастровому номері, якщо є потреба здати землю в оренду або передати її іншій особі	80%	80%
Знання про необхідність пройти процедуру реєстрації права власності на землю після прийняття спадщини	72%	79%
Знання про необхідність сплачувати земельний податок для тих, хто не належить до пільгових категорій фізичних осіб	63%	72%
Знання про необхідність реєструвати право оренди у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	61%	67%
Знання про необхідність платити за виготовлення технічної документації із землеустрою	64%	66%
Знання про необхідність реєструвати зміну права оренди у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	54%	61%
Знання про необхідність сплачувати за реєстрацію права оренди	57%	59%
Знання про неправомірність розірвання договору оренди в односторонньому порядку без звернення до суду	44%	46%
Знання про необхідність поновлювати договір оренди на новий термін (скасування автоматичного поновлення)	40%	43%
Знання про необхідність реєстрації наміру продати землю в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно	32%	41%

<i>N = 1399 осіб</i>	2021	2022
Знання про переважне право орендаря на придбання земельної ділянки	29%	30%
Знання про відсутність обов'язку надавати довідку про нормативну грошову оцінку землі та сплачувати податок при спадкуванні від найближчих родичів	28%	23%

Якщо узагальнити, найгірше землевласники та землекористувачі були обізнані щодо питань купівлі-продажу землі, оподаткування при спадкуванні та розірвання й продовження договору оренди. Порівняно краще вони розумілися на питаннях, пов'язаних із отриманням документів та оформленням права власності на землю, а також із реєстрацією майнових прав у Державному реєстрі прав на нерухоме майно.

Знання окремих правових та бюрократичних аспектів земельного законодавства



% від опитаних землевласників та землекористувачів, *N = 1399 осіб*

Для цілей порівняння вважатимемо, що респонденти, котрі дали від 0 до 4 правильних відповідей, мають низький рівень обізнаності щодо земельних питань, котрі дали від 5 до 9 правильних відповідей — середній рівень, а ті, що правильно відповіли на 10 і більше питань, — високий рівень.

Рівень обізнаності суттєво не відрізняється за багатьма параметрами. Натомість спостерігаються відмінності за територією проживання, матеріальним становищем та характеристиками землекористування. Мешканці центральних територій схильні бути менш обізнані (38% не змогли відповісти на запитання). Найменш матеріально забезпечені виявилися найбільш обізнані — 82% відповіли правильно принаймні на 5 запитань, так само й ті, хто здають землю в оренду – правильно відповіли принаймні на 5 запитань 77% респондентів.

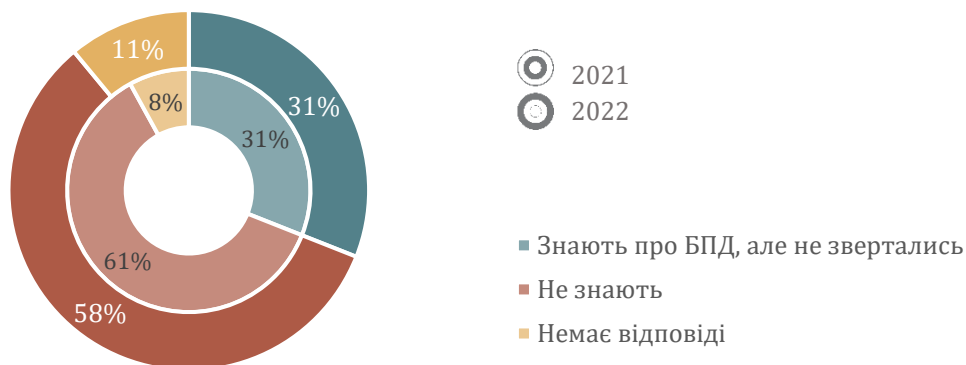
Утім, навіть серед потенційних продавців та покупців землі лишається багато тих, хто не знає про переважне право на викуп землі орендаря (58% та 59% відповідно) та необхідність реєструвати намір продати землю (51% та 45%), а серед орендарів та орендодавців – тих, хто не обізнаний про окремі аспекти оформлення, поновлення та розірвання договірних відносин щодо оренди.

<i>% у таблиці наданий по рядку, N = 1399 осіб</i>	Низька обізнаність	Середня обізнаність	Висока обізнаність
Жінки	32%	65%	2%
Чоловіки	32%	65%	2%
18-39	33%	64%	2%
40-59	32%	66%	2%
60+	32%	66%	2%
Південь	36%	62%	1%
Північ	27%	70%	3%
Захід	33%	64%	2%
Схід	30%	69%	1%
Центр	38%	61%	2%
Не знають про систему надання БПД	31%	66%	2%
Знають про систему надання БПД, але не клієнти	32%	66%	2%
Клієнти системи надання БПД	36%	62%	2%
Бракує грошей навіть на їжу	15%	82%	3%
Не завжди у змозі купити одяг	29%	68%	2%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	36%	61%	3%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	35%	64%	2%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	37%	63%	0%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	26%	73%	1%

<i>% у таблиці наданий по рядку, N = 1399 осіб</i>	Низька обізнаність	Середня обізнаність	Висока обізнаність
Працюють	32%	65%	2%
Не працюють	33%	65%	2%
Самі обробляють землю	30%	68%	2%
Орендують землю	23%	77%	0%
Здають землю в оренду	34%	63%	3%
Покупці	30%	66%	4%
Продавці	30%	68%	2%

Ще одним аспектом обізнаності є знання про право землевласників на безоплатну вторинну правову допомогу від держави щодо земельних питань. Загальна обізнаність про зазначене право принципово не змінилась: 31% землевласників знали, що вони мають таке право, частка тих, хто вагались. Найбільш обізнаними виявилися мешканці сходу — їх 40%, а найменше — мешканці півночі, яких 28%. Інші відмінності між соціально-демографічними категоріями збігаються з тими, що спостерігаються для обізнаності щодо окремих аспектів земельного законодавства.

Обізнаність про право на безоплатну вторинну правову допомогу від держави щодо земельних питань



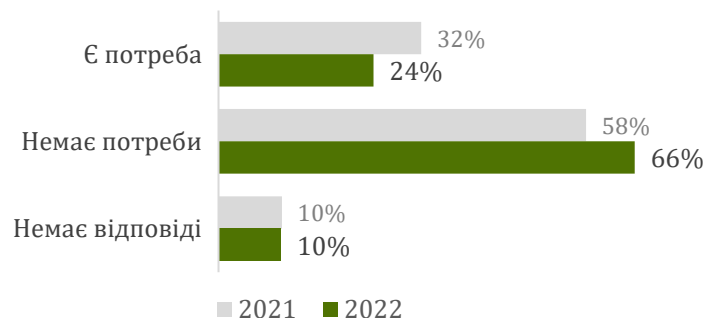
Чи знаєте Ви про те, що, як власник землі, маєте право на безоплатну вторинну правову допомогу від держави щодо земельних питань? Вторинна правова допомога означає захист, представництво у суді, інших державних органах та перед іншими особами, складення позовів тощо.
% від опитаних землевласників, N = 1139 осіб.

Потреба в інформуванні та канали комунікації

Землевласники та землекористувачі

Потреба в інформації серед респондентів знизилась: майже чверть землевласників та землекористувачів мають потребу в інформації щодо певних аспектів земельного законодавства (24% порівняно з 32% у 2021). Зацікавленість виразили 41% потенційних покупців та 37% продавців землі, а також 39% осіб, що протягом останніх 3 років вирішували питання чи проблеми, пов'язані з землею, особливо серед тих, хто їх не вирішив⁹ або вирішив тільки частково (66% та 44% відповідно).

Потреба в інформації про певні аспекти земельного законодавства



*Чи потрібна Вам наразі інформація про якісь аспекти земельного законодавства?
% від опитаних від опитаних громадян, що не мають сільгоспземлі, N = 1399 осіб*

Питання, що найбільше цікавлять землевласників та землекористувачів у 2022 році, включають оформлення документів на земельну ділянку (27% порівняно з 30% у 2021), приватизацію ділянок (26% порівняно з 28% у 2021) та користування ділянкою (25% порівняно з 24% у 2021). Зменшився інтерес до питань купівлі-продажу землі (23% порівняно з 32% у 2021), що, на нашу думку, спричинено війною. А питання встановлення меж ділянки виявилось більш актуальним (17% порівняно з 12% у 2021).

Потреба в інформації про певні аспекти земельного законодавства



*Що саме Ви хочете дізнатись?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, які мають потребу в інформації; N = 305 осіб; можна було обрати декілька відповідей*

Топ-3 найзручніших для власників та користувачів землі способів дізнаватися інформацію у 2022 році про земельне законодавство включає інтернет (39% порівняно з 32% у 2021), соціальні мережі (30% порівняно з 21% у 2021) та місцеву владу й органи місцевого самоврядування (29% порівняно з 30% у 2021). На четвертому місці — загальнонаціональні телеканали, визнання яких дещо впало (21% порівняно з 33% у 2021), на п'ятому — близьке оточення, вагомість якого зросла (20% порівняно з 15% у 2021). Чим молодша людина, тим більш ймовірно, що вона віддаватиме перевагу інтернету та соціальним мережам, тоді як старші люди схильні обирати більш традиційні ЗМІ та місцеву владу й органи місцевого самоврядування.

Найзручніші способи дізнаватися інформацію про земельне законодавство



Які способи дізнаватися інформацію про земельне законодавство є для Вас найзручнішими?

Назвіть до 2 основних джерел. % від опитаних землевласників та землекористувачів;

N = 1399 осіб; можна було обрати до 2-х відповідей

Декларують готовність відвідувати правопросвітницькі заходи, де надавались би роз'яснення щодо земельних питань та останніх змін у земельному законодавстві, 37% землевласників та землекористувачів (порівняно з 36% у 2021), а 43% приєднувались би онлайн (порівняно з 27% у 2021).

Готовність відвідувати правопросвітницькі офлайн- та онлайн-заходи

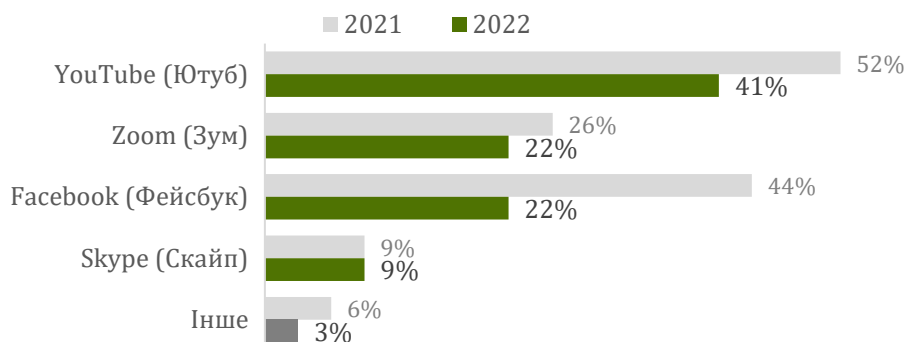


Чи стали би Ви відвідувати публічні заходи, де надавались би роз'яснення щодо земельних питань та останніх змін у земельному законодавстві? А чи приєднувались би Ви до онлайн-заходів (вебінарів, лекцій), де надавались би роз'яснення щодо земельних питань та останніх змін у земельному законодавстві?

% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб

Незважаючи на декларацію готовності відвідувати онлайн-заходи з роз'ясненням щодо земельних питань, респонденти менш охоче погоджувалися, що пропонувані платформи є для них зручними. Так, у 2022 році на 11% впала популярність Youtube (Ютубу), на 3% впала оцінка зручності Zoom (Зуму), і двічі впала популярність Facebook (Фейсбуку) (22% порівняно з 44% у 2021).

Найзручніші онлайн-платформи для онлайн-заходів



Яка онлайн-платформа була би для Вас найбільш зручною?% від землевласників та землекористувачів, що приєднувались би до онлайн-заходів; N = 532 особи; можна було обрати декілька відповідей

Для тих, хто відвідував би публічні заходи з роз'ясненнями щодо земельних питань, прийнятною є дистанція, яку можна подолати за 15 хвилин (90% порівняно з 82% у 2021), йти пішки 30 хвилин готові 61% (порівняно з 49% у 2021), їхати громадським транспортом 15 хвилин — 55%, а їхати 30 хвилин — 34%. Щодо самого місця проведення, у 2022 році опитані надали перевагу державним або комунальним установам (85% порівняно з 71% у 2021), закладам культури (83% порівняно з 78% у 2021) та заходам на відкритому повітрі в теплу пору року (67% порівняно з 54% у 2021). Ми припускаємо, що така готовність відвідувати офлайн- і не відвідувати онлайн-заходи спричинена нестабільною ситуацією з розподілом електроенергії в країні під час проведення опитування.

Найзручніші місця проведення офлайн-заходів

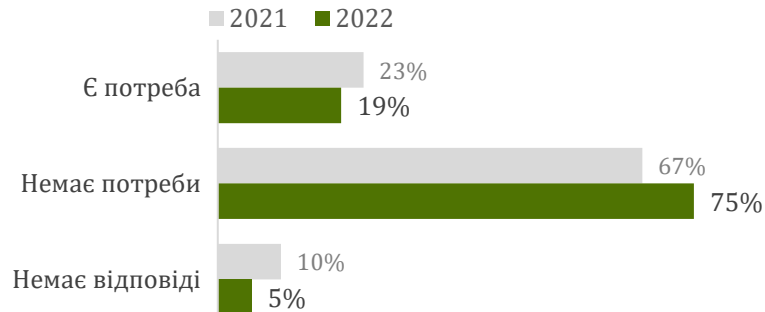


Зараз я зачитуватиму перелік місць, де можуть проводитися такі заходи. Вкажіть, чи відвідали б Ви публічний захід, якби він відбувався... % від землевласників та землекористувачів, що відвідували б офлайн-заходи; N = 436 осіб; можна було обрати декілька відповідей

Особи, що не є землевласниками чи землекористувачами

Респондентів, що не є землевласниками чи землекористувачами, запитували про потребу в інформації про будь-які правові питання, не лише про земельні. Мають таку потребу 19% опитаних, порівняно з 23% у 2021 році.

Потреба в інформації про певні аспекти земельного законодавства



*Чи потрібна Вам наразі інформація про будь-які правові питання?
% від опитаних громадян, що не мають сільгоспземлі, N = 601 особа*

Для тих, хто не має землі, але потребує інформації, серед способів її отримати набуває популярності Інтернет (44% порівняно з 39% у 2021), соціальні мережі (39% порівняно з 35% у 2021) та близьке оточення (22% порівняно з 17% у 2021). Також дещо набули популярності месенджери (15% порівно з 11% у 2021), а визнання загальнонаціонального телебачення, навпаки, впало до 20% (порівняно з 31% у 2021).

Потреба в інформації про певні аспекти земельного законодавства

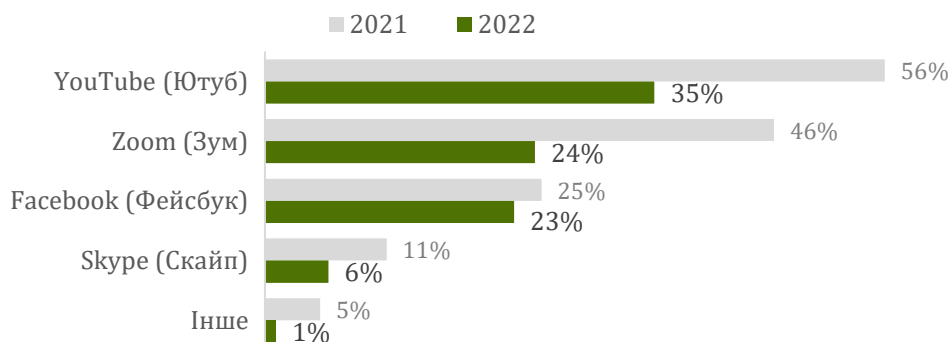


Які способи дізнаватися таку інформацію є для Вас найзручнішими? Назвіть до 2 основних джерел.

*% від від опитаних громадян, що не мають сільгоспземлі, котрі потребують інформації;
N = 104 осіб; можна було обрати до 2-х відповідей*

Серед респондентів, які не мають в власності чи користуванні сільгоспземлі, спостерігається спад популярності онлайн-платформ для онлайн-заходів. Найзручнішими платформами для онлайн-заходів, як і у випадку землевласників та землекористувачів, є YouTube (названий 35% порівняно з 56% у 2021), меншою мірою та Zoom (24% порівняно з 46% у 2021) та Facebook (23% порівняно з 25% у 2021).

Найзручніші онлайн-платформи для онлайн-заходів



*Яка онлайн-платформа була би для Вас найбільш зручною?
% від громадян, що не мають сільгоспземлі, що приєднувались би до онлайн-заходів; N = 316 осіб;
можна було обрати декілька відповідей*

Респонденти, які відвідували би публічні заходи з роз'ясненнями щодо цікавих їм правових питань, як і у випадку землевласників і землекористувачів, у 2022 році більш схильні долати дистанції пішки чи транспортом, аби дістатися заходу. Щодо самого місця проведення, опитані віддають перевагу закладам культури (77% порівняно з 70% у 2021) та державним чи комунальним установам (76% порівняно з 66% у 2021), збиратися на відкритому повітрі готові 52%, і лише 29% відвідували б місця, важкодоступні для людей з обмеженими можливостями пересування (порівняно з 59% і 25% відповідно у 2021). Люди віком 40-59 років були дещо більш готові до 30-хвилинних прогулянок чи поїздки.

Найзручніші місця проведення офлайн-заходів



*Зараз я зачитуватиму перелік місць, де можуть проводитися такі заходи.
Вкажіть, чи відвідали б Ви публічний захід, якщо він відбувався...
% від опитаних громадян, що не мають сільгоспземлі, котрі відвідували б офлайн-заходи; N = 168 осіб;
можна було обрати декілька відповідей*

Правоспроможність

Землевласники та землекористувачі

Впевненість респондентів у власній спроможності знайти, де отримати хорошу пораду щодо проблеми, пов'язаної з володінням чи користуванням землею дещо зросла: майже дев'ять з десяти (85%) опитаних землевласників та землекористувачів радше або цілком впевнені у цьому, тоді як у 2021 на питання відповіли 79% ствердно. Також 63% (порівняно з 55% у 2021) погоджуються, що зуміють захистити свої права як власника чи користувача землі, якщо вони будуть порушені: 26% впевнені в цьому.

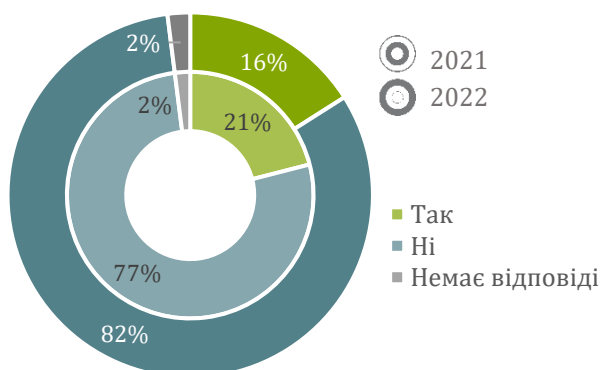
Рівень впевненості у своїй правоспроможності



Чи зможете Ви захистити свої права як власника землі чи землекористувача, якщо вони будуть порушені?
А чи зможете Ви знайти, де отримати хорошу пораду, якщо зіткнетесь із проблемою, пов'язаною з володінням чи користуванням землею?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб

За останні 3 роки 16% землевласників чи землекористувачів зазнавав проблем чи вирішував питання, пов'язані із володінням чи користуванням землею. Найчастіше ці проблеми були пов'язані з оформленням документів на ділянку (48%) або, рідше, з приватизацією (24%).

Досвід проблем чи питань, пов'язаних із землею, протягом останніх 3 років



Чи доводилось Вам зазнавати проблем чи вирішувати питання, пов'язані із володінням чи користуванням землею, протягом останніх 3 років, починаючи з 2020 року?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб

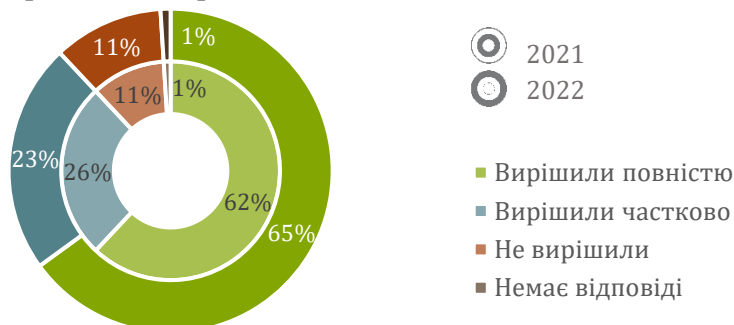
Зміст проблем чи питань, пов'язаних з землею



З чим саме були пов'язані ці питання чи проблеми?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, що мали проблеми чи питання, N = 224 особи, можна було обрати декілька відповідей

Динаміка статусу вирішення проблем чи питань, пов'язаних із землею така: частка тих, хто повністю вирішив проблеми чи питання щодо володіння або користування землею, зросла до 65% (порівняно з 62% у 2021), тих, хто вирішили проблеми чи питання частково, зменшилось до 23% (порівняно з 26% у 2021), а тих, хто не вирішили зовсім, залишилось 11%.

Статус вирішення проблем чи питань, пов'язаних із землею



Чи знаєте Ви про те, що, як власник землі, маєте право на безоплатну вторинну правову допомогу від держави щодо земельних питань? Вторинна правова допомога означає захист, представництво у суді, інших державних органах та перед іншими особами, складення позовів тощо.
% від опитаних землевласників, N = 1139 осіб

Серед тих, хто мали питання чи проблеми, пов'язані з землею і не вирішили їх, переважна більшість невирішених питань чи проблем, пов'язаних із землею, стосувалася оформлення документів на земельну ділянку (зазначили 21 особа). Дещо менше мали питання чи проблеми із порушення орендарем умов договору (14 осіб) та зі встановленням меж ділянки (12 осіб).

Зміст проблем чи питань, пов'язаних з землею, які не були вирішені



А з чим пов'язані ці питання чи проблеми, які є невирішеними на сьогодні?
N опитаних землевласників та землекористувачів, що мали невирішені проблеми чи питання, N = 67 осіб, можна було обрати декілька відповідей

Загальна тенденція правоспроможності позитивна: майже кожна група респондентів продемонструвала ріст у порівнянні з попередніми показниками — особливо зросла впевненість респондентів у тому, що вони зможуть захистити свої права у разі порушення.

Жінки та чоловіки майже не відрізняються за рівнем правоспроможності, тобто за переконаннями щодо власної здатності захистити свої права і отримати хорошу пораду щодо земельної проблеми, а також за реальною спроможністю вирішувати земельні проблеми та питання. Водночас, серед осіб віком від 60 спостерігається ріст впевненості в тому, що вони зможуть знайти хорошу пораду.

Правоспроможність дуже пов'язана з матеріальним становищем: чим бідніша людина, тим менше вона вірить в себе і тим менш ймовірно, що вона виявиться здатною повністю вирішити своє земельне питання. Лише 13% (порівняно з 43% у 2021) найбіднішої категорії респондентів змогли вирішити на момент опитування свої проблеми. Прослідковується зв'язок і з рівнем обізнаності щодо земельних питань: чим він нижчий, тим менш людина ефективна в правовому контексті, однак майже дев'ять з десяти респондентів, які мають низький рівень обізнаності, впевнені, що знайдуть хорошу пораду в разі потреби.

Що стосується регіональних відмінностей, мешканці південно-західних областей (52% і 53% відповідно) менш впевнені в своїх силах і рідше вирішують земельні проблеми повністю, а от жителі північно-східного регіону, навпаки, порівняно більш ефективні у вирішенні таких питань (79% і 79% відповідно).

Люди, що знають про систему надання БПД, мають стабільно вищі значення правоспроможності за усіма трьома параметрами, ніж ті, хто не знає про неї, а особи, що зверталися до системи надання БПД, — ще більш високі. Відтак, досвід взаємодії з БПД пов'язаний з вищою ймовірністю того, що людина буде впевнена у своїй спроможності захистити права, отримати правову пораду, і що вона вже успішно вирішувала своє земельне питання.

Характеристики землекористування також впливають на показники правоспроможності. Власники землі мають вищі шанси повністю вирішити свої земельні питання, аніж ті, хто лише користується нею. Потенційні покупці та орендарі менш впевнені у своїй здатності захистити власні права, аніж потенційні продавці та орендодавці, на відміну від показників 2021 року.

% у таблиці відображає значення показника для кожної категорії респондентів з наведених нижче	Вважають, що зможуть захистити свої права як землевласника чи землекористувача		Вважають, що зможуть знайти, де отримати хорошу пораду щодо земельної проблеми		Повністю вирішили свою проблему чи питання, пов'язане з землею	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Усі землевласники та землекористувачі	55%	63%	79%	85%	62%	65%
18-39	66%	76%	86%	90%	66%	68%
40-59	56%	59%	80%	84%	64%	66%
60+	55%	55%	69%	81%	54%	59%
Південь		65%		92%		52%
Північ		64%		84%		79%
Захід		63%		84%		53%
Схід		67%		91%		79%
Центр		56%		80%		58%

% у таблиці відображає значення показника для кожної категорії респондентів з наведених нижче	Вважають, що зможуть захистити свої права як землевласника чи землекористувача		Вважають, що зможуть знайти, де отримати хорошу пораду щодо земельної проблеми		Повністю вирішили свою проблему чи питання, пов'язане з землею	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Не знають про БПД	39%	50%	61%	72%	52%	53%
Знають про БПД, але не клієнти	62%	69%	87%	91%	64%	64%
Клієнти БПД	73%	76%	94%	98%	71%	79%
Бракує грошей навіть на їжу	33%	38%	59%	79%	43%	13%
Не завжди у змозі купити одяг	43%	53%	69%	78%	58%	56%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	57%	64%	83%	86%	67%	73%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	68%	72%	89%	89%	60%	60%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	78%	71%	89%	90%	74%	78%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	55%	63%	76%	83%	63%	63%
Працюють	62%	67%	85%	88%	64%	69%
Не працюють	46%	53%	70%	80%	58%	59%
Користувачі землі	55%	61%	77%	83%	37%	63%
Власники землі	56%	67%	79%	89%	64%	72%
Самі обробляють землю	57%	61%	80%	84%	61%	66%
Орендують землю	65%	56%	82%	81%	66%	58%
Здають землю в оренду	53%	65%	78%	86%	66%	65%
Планують купити землю	72%	48%	86%	87%	62%	63%
Планують продати землю	54%	54%	78%	81%	58%	69%
Низька обізнаність	44%	54%	65%	89%	55%	37%
Середня обізнаність	58%	65%	82%	87%	62%	76%
Висока обізнаність	69%	64%	91%	82%	71%	22%

Особи, що не є землевласниками чи землекористувачами

Більше ніж вісім з десяти (85%) опитаних, що не є землевласниками та землекористувачами, вважають, що зможуть знайти, де отримати хорошу пораду щодо правової проблеми. З них 40% відповіли цілком ствердно. Хоча загальна впевненість у спроможності захистити свої права у разі порушення зросла з 56% до 65%, впевнені в цьому лише 23% (порівняно з 24% у 2021).

Рівень впевненості у своїй правоспроможності



Чи зможете Ви захистити свої права як власника землі чи землекористувача, якщо вони будуть порушені?
А чи зможете Ви знайти, де отримати хорошу пораду, якщо зіткнетесь із проблемою, пов'язаною з володінням чи користуванням землею?
% від опитаних землевласників та землекористувачів, N = 1399 осіб

Порівняно з 2021 роком, показники правоспроможності серед тих, хто не має сільгоспземлі, зросли. Відмінності у рівні правоспроможності, що спостерігаються між різними соціально-демографічними групами серед землевласників та землекористувачів, також помітні й для тих опитаних, хто не має землі. Зокрема, нижчий рівень правоспроможності за одним чи обома показниками спостерігається серед бідніших та непрацюючих, мешканців сіл та південних областей, а також необізнаних про існування системи надання БПД. Серед потенційних покупців землі більше тих, хто впевнений у здатності захистити свої права та знайти хорошу правову пораду.

% у таблиці відображає значення показника для кожної категорії респондентів з наведених нижче	Вважають, що зможуть захистити свої права як землевласника чи землекористувача		Вважають, що зможуть знайти, де отримати хорошу пораду щодо земельної проблеми	
	2021	2022	2021	2022
Усі громадяни, що не є землевласниками або землекористувачами	58%	64%	77%	85%
18-39	68%	72%	82%	90%
40-59	60%	65%	80%	89%
60+	43%	54%	67%	75%
Південь		79%		87%
Північ		55%		76%
Захід		70%		89%
Схід		57%		86%
Центр		61%		88%
Не знають про БПД	41%	47%	59%	72%

% у таблиці відображає значення показника для кожної категорії респондентів з наведених нижче	Вважають, що зможуть захистити свої права як землевласника чи землекористувача		Вважають, що зможуть знайти, де отримати хорошу пораду щодо земельної проблеми	
	2021	2022	2021	2022
Знають про БПД, але не клієнти	67%	68%	87%	87%
Клієнти БПД	71%	77%	93%	98%
Бракує грошей навіть на їжу	34%	41%	53%	55%
Не завжди у змозі купити одяг	43%	53%	65%	80%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	60%	62%	82%	90%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	72%	79%	89%	90%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	74%	86%	85%	98%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	58%	62%	77%	79%
Працюють	66%	74%	84%	91%
Не працюють	47%	50%	69%	78%
Не планують купувати землю	57%	61%	76%	86%
Планують купити землю	72%	65%	87%	85%

Ставлення до безоплатної правової допомоги

Як вже зазначалось вище, ми припускаємо, що клієнти або ті, хто знав про існування системи надання БПД, були більш схильні відгукуватися на прохання представника БПД взяти участь в опитуванні та давати позитивні відгуки щодо роботи системи. Хоча дані були зважені (скориговані), щоб зменшити цей потенційний вплив, ми рекомендуємо ставитися до наведених у цьому розділі звіту даних з обережністю.

Землевласники та землекористувачі

Серед землевласників та землекористувачів, що знали про існування системи надання БПД, 77% могли назвати місцезнаходження найближчого центру чи бюро правової допомоги, а 59% знали про існування єдиного контактного центру системи.

Серед тих, хто знає місцезнаходження найближчого центру чи бюро правової допомоги, 78% (порівняно з 81% у 2021) вважає його фізично доступним: відстань до цього місця можна легко подолати пішки, громадським чи будь-яким власним транспортом. Ще 19% (порівняно з 16% у 2021) відповіли, що цю відстань важко подолати, а 3% не визначились із відповіддю. Відтак, кожен п'ятий має певні проблеми з доступом до точки надання правової допомоги. Важливо розуміти, що опитування проводилось в контексті війни, яку розпочала російська федерація проти України, що зумовило значні пошкодження доріг та інших об'єктів інфраструктури.

Оцінка фізичної доступності найближчого сектору "бюро правової допомоги"



Чи знаходиться найближчий сектор "бюро правової допомоги" на такій відстані від місця Вашого проживання, яку Ви можете легко подолати пішки, громадським чи будь-яким власним транспортом? % від опитаних землевласників, що знають розташування бюро правової допомоги, N = 629 осіб.

Серед тих, хто має досвід звернення до системи надання БПД, 74% звертались до центру чи бюро (порівняно з 80% у 2021), 26% — до юристів, котрі здійснювали виїзний прийом (порівняно з 21% у 2021), 8% — до контактного центру (порівняно з 3% у 2021). Відзначимо, що одна людина могла звертатись кількома способами. Майже всі, хто звертався (98%), отримали інформацію та підтримку, на яку розраховували.

Більшість із тих, хто знає про систему, але не звертався, не потребували правової допомоги (73% порівняно з 76% у 2021) чи отримували її в інший спосіб (13% порівняно з 15% у 2021). Лише 2% пояснили, що не мали достатньо інформації про систему і про те, як звернутися, а 1% не могли добратися до фізично віддаленого центру.

Жінки та чоловіки, а також жителі різних регіонів суттєво не відрізняються за досвідом взаємодії з системою надання БПД. Серед старших, непрацюючих, бідніших

людей та мешканців сіл більше тих, хто не обізнаний про систему надання БПД. Натомість потенційні покупці землі та загалом більш обізнані у питаннях земельного права люди краще поінформовані про БПД. Серед найбільш обізнаних щодо земельного права частка клієнтів майже вдвічі перевищує відповідну частку серед найменш обізнаних.

<i>% у таблиці відображає значення показника для кожної категорії респондентів з наведених нижче</i>	Не знають про БПД		Знають про БПД, але не клієнти		Клієнти БПД	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Усі землевласники та землекористувачі	35%	37%	50%	49%	15%	15%
18-39	29%	34%	53%	50%	17%	16%
40-59	33%	34%	52%	50%	15%	16%
60+	47%	44%	41%	45%	12%	11%
Бракує грошей навіть на їжу	49%	63%	40%	30%	11%	6%
Не завжди у змозі купити одяг	47%	46%	41%	41%	12%	13%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	31%	32%	53%	53%	16%	16%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	27%	31%	55%	54%	18%	15%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	23%	28%	60%	45%	17%	27%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	39%	40%	48%	47%	14%	14%
Працюють	28%	31%	56%	53%	16%	16%
Не працюють	46%	46%	41%	41%	13%	13%
Самі обробляють землю	36%	39%	50%	50%	15%	11%
Орендують землю	30%	36%	51%	47%	19%	17%
Здають землю в оренду	35%	35%	50%	48%	15%	17%
Планують купити землю	26%	36%	57%	43%	17%	21%
Планують продати землю	37%	32%	46%	55%	17%	13%
Низька обізнаність	51%	25%	39%	63%	10%	11%
Середня обізнаність	32%	38%	52%	49%	16%	13%
Висока обізнаність	20%	52%	58%	11%	21%	38%

Особи, що не є землевласниками чи землекористувачами

Серед респондентів, котрі не є землевласниками чи землекористувачами і котрі знали про існування системи надання БПД, 74% могли назвати місцезнаходження найближчого центру чи бюро правової допомоги, а 55% знали про існування єдиного контактного центру системи. Ці показники майже не відрізняються від тих, що спостерігаються серед власників та користувачів землі.

Серед тих, хто знає місцезнаходження найближчого центру чи бюро правової допомоги, 78% вважають його фізично доступним, тобто таким, до якого легко добратися пішки, громадським чи будь-яким власним транспортом. Ще 19% відповіли, що цю відстань важко подолати, а 3% не визначились із відповіддю. Ці показники збігаються з тими, що спостерігаються серед власників та користувачів землі, попри те, що серед опитаних землевласників переважають мешканці сіл, а серед не-землевласників — міст.

Оцінка фізичної доступності найближчого сектору "бюро правової допомоги"



Чи знаходиться найближчий сектор "бюро правової допомоги" на такій відстані від місця Вашого проживання, яку Ви можете легко подолати пішки, громадським чи будь-яким власним транспортом?
% від громадян, що не мають сільгосп землі, і які знають розташування бюро правової допомоги,
N = 285 осіб.

Серед тих, хто має досвід звернення до системи надання БПД, 79% звертались до центру чи бюро (порівняно з 82% у 2021), 21% — до юристів, котрі здійснювали виїзний прийом (порівняно з 15% у 2021), 2% — до контактного центру (порівняно з 6% у 2021). Відзначимо, що одна людина могла звертатись кількома способами. Майже всі, хто звертався (99%), отримали потрібну інформацію та підтримку.

Більшість із тих, хто знає про систему, але не звертався, не потребували правової допомоги (82%) чи отримували її в інший спосіб (12%). Лише 1% пояснили, що не мали достатньо інформації про систему і про те, як звернутися, а 3% не довіряли системі БПД чи чули погані відгуки про неї.

Жінки та чоловіки суттєво не відрізняються за досвідом взаємодії з системою надання БПД. Традиційно, серед старших, непрацюючих, бідніших людей та мешканців сіл більше тих, хто не обізнаний про систему надання БПД. Респонденти з категорії тих, чий матеріальний статус не повідомили, виявились найчастішими клієнтами, як і ті, кому виповнилося 40-59 років. Потенційні покупці землі трохи рідше зверталися до системи порівняно з тими, хто не планує купувати землю. Мешканці південних областей менші поінформовані про існування системи надання БПД, водночас жителі східного регіону найчастіше стають клієнтами системи.

% у таблиці відображає значення показника для кожної категорії респондентів з наведених нижче	Не знають про БПД		Знають про БПД, але не клієнти		Клієнти БПД	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Усі землевласники та землекористувачі	39%	27%	46%	57%	15%	15%
18-39	34%	26%	51%	57%	15%	16%
40-59	35%	21%	49%	57%	16%	22%
60+	48%	37%	38%	47%	14%	16%
Південь		31%		60%		8%
Північ		23%		57%		21%
Захід		32%		53%		15%
Схід		23%		51%		26%
Центр		24%		55%		21%
Бракує грошей навіть на їжу	57%	41%	26%	38%	17%	21%
Не завжди у змозі купити одяг	48%	39%	40%	46%	12%	15%
Не завжди можуть дозволити собі електроніку для дому або інші дорогі товари	35%	24%	49%	54%	17%	22%
Не можуть дозволити собі машину або квартиру	30%	23%	53%	62%	16%	15%
Можуть дозволити собі машину чи інші товари подібної вартості	26%	27%	61%	57%	13%	17%
Відмовились відповісти про матеріальний стан домогосподарства	40%	23%	46%	58?	14%	20%
Працюють	31%	21%	52%	59%	17%	20%
Не працюють	48%	36%	40%	48%	13%	15%
Не планують купувати землю	39%	27%	47%	55%	15%	18%
Планують купити землю	41%	41%	45%	44%	21%	15%